

Rijksmonument

Waalbandijk 73, 6669 MD Dodewaard

Monumentnummer: 512.153

Monumentbeschrijving

Redengevende omschrijving

Kadastraal perceel

B 1717

Datum van aanwijzing

22 april 1999

Datering

1925

Object

Transformatorhuisje en hekwerk

Inleiding

TRANSFORMATORHUISJE uit ca. 1925 gelegen even buiten de kern van Dodewaard ten westen van de Dalwagen, de hoofdstraat in Dodewaard die op het eind de oprit naar de Waalbandijk vormt. De voorgevel is naar de Dalwagen gericht. Het transformatorhuisje van het type B3R is in opdracht van de Provinciale Gelderse Electriciteits Maatschappij (PGEM) gebouwd in een stijl die geënt is op de Nieuwe Haagse School. De invloeden van deze stijl zijn bij het gebouwtje waarneembaar in de toegepaste plastische gevelbehandeling en het gebruik van decoratief, gekleurd en ambachtelijk metselwerk. De toepassing van de kleuren geel en zwart verwijst naar de Gelderse kleuren. Het oorspronkelijke ontwerp dateert uit ca. 1922 en is van de hand van de architect Gerrit Versteeg sr. (1872 - 1938), destijds in dienst bij de afdeling Gemeentewerken van de gemeente Arnhem. Van 1914 tot 1921 was hij geassocieerd met de architect Jan Gratama (1877 - 1947). Dit ontwerp is meermalen in de provincie toegepast, zowel in deze vorm als in varianten daarop.

Opvallend is het ontbreken van een tegeltableau van de PGEM, dat wel voorkomt in de gevel van andere, iets afwijkende, transformatorhuisjes uit nagenoeg dezelfde bouwperiode.

Het perceel waarop zich het transformatorhuisje bevindt wordt omsloten door betonnen palen die aan de buitenzijde met elkaar verbonden zijn door middel van een met draad bespannen frame van verzinkte stalen buizen. Het toegangspoortje heeft dezelfde vormgeving. Rondom het transformatorhuisje bevindt zich een strook grond die bedekt is met grind. Het hekwerk met toegangspoortje komen niet voor bescherming in aanmerking.

Omschrijving

Het op rechthoekige grondslag gebouwde TRANSFORMATORHUISJE is opgetrokken uit bruinrode baksteen in kruisverband, met details in gele verblendsteen en geteerde baksteen. Het gebouw ligt op een betonnen funderingsplaat die op een verhoging is gelegen. Aan zowel de linker als rechter zijde bevindt zich een naar voren en naar opzij uitspringende schijf metselwerk, geaccentueerd door een rollaag van zwarte verblendsteen en direct daaronder een kopse laag iets terug gelegen gele verblendsteen. Deze vormgeving wordt direct onder de het dak herhaald. Het gebouw bevat een terug gelegen plint die over vijf lagen zwart is geteerd en wordt beëindigd door een fors overstekend, flauw hellend tentdak, bedekt met bitumen. De thans olijfgroen geverfde houten daklijst had oorspronkelijk een zwart / gele kleur. In de voor- en achtergevel zijn vier ventilatieroosters aanwezig. In beide zijgevels bevinden zich drie ventilatieroosters. De ventilatieroosters bevinden zich op gelijkmatige afstand van elkaar.

Rijksmonumenten

Rijksmonument

Waalbandijk 73, 6669 MD Dodewaard

Monumentnummer: 512.153

De VOORGEVEL (oostgevel) bevat in het midden een verdiept veld met daarin een toegang, gevormd door een stalen, opgeklampte, olijfgroen geverfde deur. Oorspronkelijk had de deur een gele kleur met een zwart geverfde (onder)klamp. Daarboven bevindt zich, door een kopse laag zwarte verblendsteen gevormde rand gescheiden van de deur, zes glazen bouwstenen. De toegang bevat een optrede van gele verblendsteen. Naast de deur bevindt zich een stalen, opgeklampt, olijfgroen geverfd luikje dat toegang geeft tot een olieschakelaar.

De LINKER ZIJGEVEL (zuidgevel) is blind.

In de ACHTERGEVEL (westgevel) bevinden zich op dezelfde plaats als in de voorgevel een rij van zes glazen bouwstenen, echter in het midden gescheiden door een rij koppen.

In de RECHTER ZIJGEVEL (noordgevel) bevindt zich aan de linker zijde een toegang zonder omlijsting met een houten, opgeklampte, olijfgroen geverfde deur. Oorspronkelijk had deze deur een "steenkleur" met een zwart geverfde (onder)klamp. Deze toegang bevat eveneens een optrede van gele verblendsteen.

Het INTERIEUR is niet bekeken maar hoogstwaarschijnlijk is de vroegere installatie aangepast aan de eisen van deze tijd of in zijn geheel vervangen door een moderne installatie.

Waardering

TRANSFORMATORHUISJE van het type B3R uit ca. 1925 naar een ontwerp van Gerrit Versteeg sr..

- van architectuurhistorische waarde als een object met esthetische kwaliteiten, gave verhoudingen en een bijzondere detaillering in vormgeving en materiaalgebruik. Tevens is het object een goed voorbeeld van de Nieuwe Haagse Schoolstijl. Verder is het object een goed voorbeeld van het werk van de architect Gerrit Versteeg sr. (1872 - 1938) welke een belangrijke plaats inneemt binnen de provinciale en landelijke architectuurgeschiedenis ;
- van stedenbouwkundige / landschappelijke waarde door de situering even buiten de kern van Dodewaard ten westen van de Dalwagen, de hoofdstraat in Dodewaard die op het eind de oprit naar de Waalbandijk vormt. Door de situering vormt het gebouw een markant punt nabij de dijk langs de Waal ;
- van cultuurhistorische waarde als een goed voorbeeld van een functionele en typologische ontwikkeling van het transformatorhuisje, een bouwwerk van industrie en techniek.

Rijksmonument

Waalbandijk 73, 6669 MD Dodewaard

Monumentnummer: 512.153

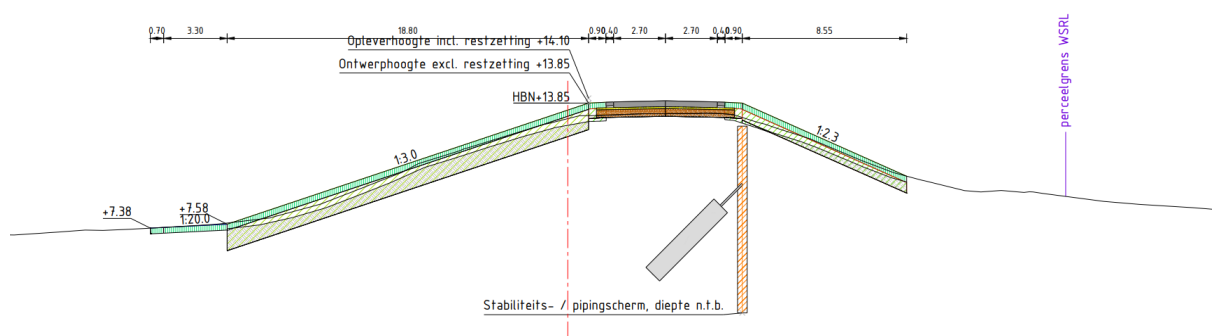
Definitief Ontwerp t.b.v. Projectplan Waterwet

Ingreep

Op deze locatie is gekozen om de dijk op dezelfde plek te laten liggen. De dijk wordt versterkt met een stabiliteitsscherm in de kruin van de dijk. De dijk wordt zo'n 10 cm hoger.

Profiel ter hoogte van Waalbandijk 73¹

Effectbeoordeling

Het transformatorhuisje valt niet binnen het ruimtebeslag van de dijk. Doordat de dijk niet wordt verplaatst, verandert de positie van de dijk ten opzichte van het transformatorhuisje niet. Er wordt een stabiliteitsscherm aangebracht in de kruin van de dijk op een afstand van minimaal 25 meter tot het object. De kans op schade als gevolg van trillingen is klein maar het object zal tijdens de uitvoering toch worden gemonitord.

¹ Profiel van 04/01/2022

Rijksmonument

Waalbandijk 73, 6669 MD Dodewaard

Monumentnummer: 512.153

Het stabiliteitsscherm vormt een barriere voor grondwaterstroming. Hierdoor is er op deze locatie een mogelijk klein risico op verdroging of vernatting in het achterland. Langdurige verdroging kan resulteren in maaiveldzakking, en schade aan het object. De grondwaterstanden en het object zelf worden voorafgaand, tijdens en na de werkzaamheden gemonitord opdat indien nodig doelgerichte maatregelen kunnen worden getroffen.